

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

PIK XLVII.

Ч. 7. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 11-го січня 1939.

No. 7. Jersey City, N. J., Wednesday, January 11, 1939.

VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТОВ НА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“ ВЕґан 4-0227. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕґан 4-1010. 4-5007.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ХОЧУТЬ ОБМЕЖИТИ ДОМАГАННЯ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНґТОН. — Президент Рузвельт у своїй інавгураційній промові перед конгресом поставив був домагання, щоб конгрес ухвалив до кінця біжучого фінансового року, себто до кінця червня, додаткову суму у висоті 875 мільйонів доларів на боротьбу з безробіттям і на поміч безробітним. Тепер у конгресі виринула сильна опозиція проти цього і є таке загальне переконання, що ту суму конгресмени зменшать на яких 150 до 250 мільйонів доларів. Крім того в конгресі є такий настрій, щоб наложити на уряд строгу контролю відносно того, в який спосіб він ті гроші витрачує. Бо дотеперішні провірні комісії виявили, що гроші, призначені на боротьбу з безробіттям, уряд часто використовував так, щоб ними будувати собі політичні вигоди.

СТАВЛЯТЬ ГОПКІНСА НА ДОПИТ.

ВАШИНґТОН. — Комісія, зложена з сенаторів, поставив новоіменованого секретаря торгівлі, Гопкінса, що ще донедавна був головним директором „Доблоу Пі Ей“, на допит про те, як він витрачував запомогові гроші, коли був директором. Гопкінс має проти себе чимало противників, але є таке загальне переконання, що його призначення на секретаря торгівлі конгресменів є того переконання, що секретарі це найближчі співробітники президента і президент, щоб досягнути згоди в нутрі свого кабінету, має право назначувати такі особи, які уважає найвідповіднішими.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВЕЛИКИ ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНґТОН. — Перед конгресом комісією зізнавалися два американські амбасадори, Кенеді і Буліт, перший до Лондону, другий до Парижу. Вони мають сенатській комісії виявити, що положення в Європі дуже напружене, що всі європейські краї і стратить нинішнє важке становище. Згадані амбасадори мають предложити сенатській комісії звіт Карла Линдберга, якого деякі ліві кола в Америці посуджували в пронацистичних симпатіях, у якому то звіт Линдберг розкриває величезну летунську силу нинішньої Німеччини. Вслід за тим у політичних колах Вашингтону сподіваються, що небагом президент Рузвельт внесе перед конгрес домагання нових грошей на зброєння, і то таких великих, про які мирні часи в Америці не знали. Самих нових літаків президент буде домагатися 4,500.

ПОВОРОТ ГОЛА З ЛІМИ.

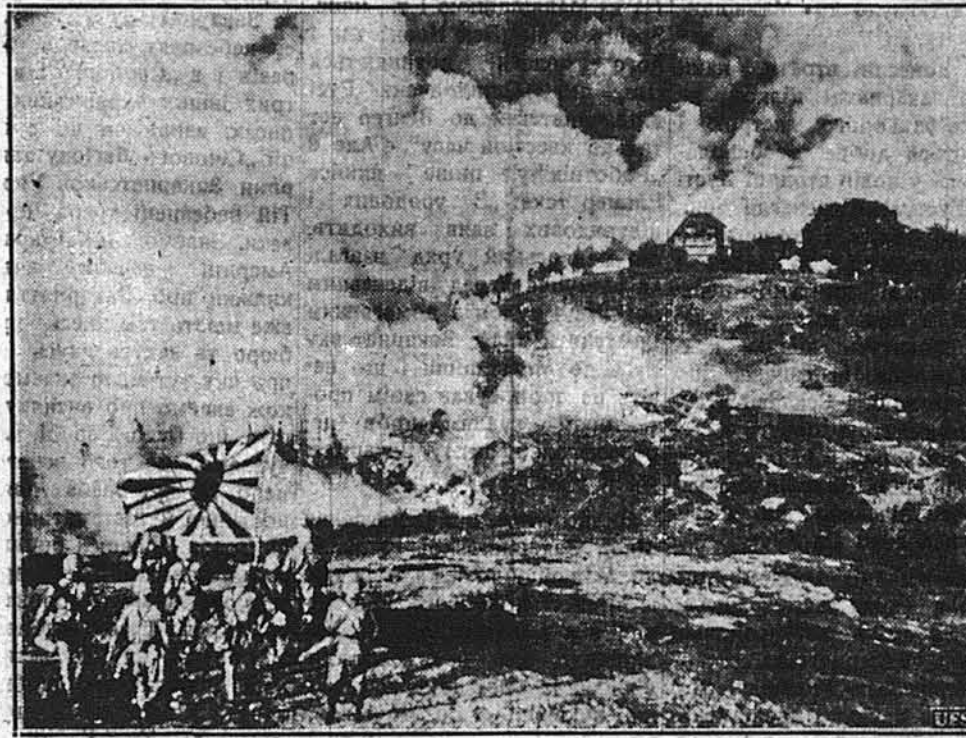
НЬЮ ЙОРК. — З Ліми вернулася делегація на 8-мий всеамериканський конгрес. Голова делегації, секретар Гол, мав побачення з журналістами і сказав, що всі американські краї готові солідарно боротися проти чужої економічної, ідеологічної і мілітарної інвазії. Супроти цього він уважав цю конференцію вповні удатною. Гол розпитував запит одного журналіста про те, чи справді уряд Перу в часі побуту там делегації старався шпигувати за нею, і він сказав, що це дрібниці, над якими він не хоче входити в дискусію.

ДОБРОСОВІСНА ЗАБОРОНА ВИВОЗУ ЗБРОЇ ДО ЯПОНИ.

ВАШИНґТОН. — Комітет контролі вивозу амуніції подав до відома, що з вибухом японсько-китайської війни секретар Гол розіслав до всіх американських фабриканти зброї листи, в яких повідомляв, що фабриканти зброї, щоб вони не вислали ні зброї ні амуніції до Японії. Гол, що правда, не забороняв вивозу, лише висказав те бажання уряду. Цьому бажанню повинувались усі американські компанії, крім одної, говорився в звіті.

БОРІТЬСЯ ЗА ВИВІЗ ЗБРОЇ ДО ЕСПАНІ.

ВАШИНґТОН. — На руки уряду група „суспільних діячів“, зложена з сотки осіб, внесла прохання, щоб знести заборону вивозу зброї до лівої Еспанії. Вкупи з тим католицькі організації розпочали протестаційні віча по всіх місцевостях Америки, щоб вплинути на уряд, щоб він таки не давав дозволу на вивіз зброї до лівої Еспанії. На однім масовім вічу у Вашингтоні говорив монсіньор Шіні і сказав, що коли уряд червоної Еспанії твердить, що в нього є свобода релігії і навіть запрошує комісію з Америки поїхати й переконатися, то чому уряд червоної Еспанії не дозволяє своїм єпископам вислати це запрошення? Коли їх єпископи вишлють таке запрошення, то він сам поїде, говорив монсіньор Шіні і додав, що єпископи в червоній Еспанії вимордують і тому нема кому вислати запрошення.

З ЯПОНСЬКОЇ ВІЙНИ В КИТАЮ.

Світлина представляє наступ відділу японської армії у південнім Китаю, на захід від міста Кантон. Японські жовніри що йно вислі з човнів і з розвиненим прапором ідуть атакою на будівлю на горбі, котрої китайці вживають для обсервацій. Дими походять від вибуху гарматних куль, що їх вистрілює японська артилерія для криття наступу піхоти.

ПРИПИНИЛИ ДІЯЛЬНІСТЬ ДВОХ ЧИТАЛЬНІ „ПРОСВІТИ“.

Повітове старство в Городку рішенням з 29. листопада ц. р. до ч. ПОЛ. 15/292/38 припинило діяльність читальні „Просвіти“ в Керниці, пов. Городок. У мотивах свого рішення старство подало, що в нелегально уладженім дня 13. жовтня ц. р. демонстраційнім вічу у Керниці перед домівкою читальні „Просвіти“ і в поході селом, підчас якого виголошено промови протидержавного змісту, демонстраційні оклики і віддані стріл у напрямі поліції — численну участь вняли члени читальні „Просвіти“, які творили 99% всіх учасників.

Далі повітове старство в Городку рішенням з 19. листопада ц. р. до ч. ПОЛ. 15/299/38. припинило діяльність читальні „Просвіти“ в Зушицях, пов. Городок. Своє рішення старство мотивує тим, що підчас забави в домівці читальні „Просвіти“ дня 16. жовтня м. р. голова читальні Іван Воробій та кілька інших членів читальні напали і важко побили та зранили ножами двох „стшельців“, а саме: Карла і Франца Тшасковських. Крім того підчас ревізії поліція знайшла в бібліотеці читальні „Просвіти“ в Зушицях багато книжок з демонстраційними написами і сконфісковані брошури.

ЗА НАМОВУ ДО ПЕРЕХОДУ В КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

Поліція арештувала дяка Павла Туркуса з Верчан, пов. Стрий, за те, що він намовляв хлопців до нелегального переходу в Карпатську Україну, щоб там вступити до „Січі“.

ВВІВСТВО В ПІДГАЄЧИНІ.

Польська преса пише про вбивство в Гайворонці, пов. Підгайці, мешканця цього села, С. Труша, що мав опінію комуністичного діяча. Польська преса подає свої здогадки, що Труша вбили українські націоналісти.

ЗНАМЕННА ОСТОРОГА ПЕРЕД РУСОФІЛЬСТВОМ.

„Народні Подітки“, орган чеської партії національної єдності, помістила довшу статтю про Карпатську Україну, в якій звиняє чехів, щоб вони нарешті вибили собі з голови русофільство. Якщо жив би тепер д-р Крамарж, то й він — пише „Н. П.“ — звинив би своє становище і перестав би бути русофілом. Карпатську Україну без сумніву заселює український нарід, а московські провідники підтримані чехами виявили своє мадярське обличчя підчас кризи. Вони доказали, що з народом не мають нічого спільного.

„ГЕТТО НА ЛІКАРСЬКІМ КУРСІ“.

„Слово Народове“ пише: Ним почався воевідський курс протилетунсько-газового обогорі для лікарів з львівського воевідства. На курс прибуло багато учасників з огляду на своє значіння. Слід згадати, що всі лікарі поляки самостійно зайняли на курсі окремі місця відокремившись від жидівських лікарів. Характеристичне, що до Жидівського гетта прилучилися українські лікарі.

ІНТЕНСИВНА РОЗБУДОВА ХУСТУ.

„Чеське Слово“ у статті п. з. „Розбудова Хусту“ обговорює основні плани столиці Карпатської України. Між ін. пише, що вже кінчається будова поштового уряду. Ця будова вже напів готова. Крім цього будуть урядові будинки. Бюджет на розбудову столиці розрахований на півтора мільона корон.

НОВИЙ КОСТЕЛ.

Польський єпископ Базяк посвятив новий костел у Матеушівці, пов. Бучач, і виголосив промову про „нероздільність польщини з католицизмом“. Описля промовляв ще староста Федорович.

НОВИЙ КОНЦЕНТРАЦІЙНИЙ ТАБОР ДЛЯ ІНТЕЛІГЕНЦІ В СРСР.

У пралісах архангельського району повстав новий концентраційний табір для інтелігенції, яка мусить працювати при вирубуванні лісів. Умовини цієї праці дуже важкі. Праця відбувається і в день і вночі. В таборі панує велетенська смертність.

РОЗПРАВА ЗА СЛОВО „МЕНТА“.

В Стрию відбулася розправа проти українця в Самбірщині, м-ра Евгена Волошина, обвинуваченого в тому, що образив польського агента словом „мента“. Обвинувачений боронився на розправі, що в Самбірщині, звідкіля він походить, „мента“ це загальнопринята назва поліція. У висліді розправи засуджено Е. Волошина на 35 л. кари з відміною вразі нестягальності на 7 днів арешту.

ВДРУГЕ ВИСЕЛЕНІЙ.

Дня 1. січня 1937 р. виселило повітове старство в Збаражлі Турчина Тараса, сина Василя, з села Гнилиці Великі, пов. Збараж, на 3 роки (перед виселенням був Турчин суджений за приналежність до ОУН, у висліді чого відсидів 4 і пів року). У смугі 30 км. від границі не вільно йому мешкати, тому він перенісся до села Охримівці, пов. Збараж, віддаленого 39 км. від границі, де став дяком при гр.-кат. церкві. Та довго не дякував, бо старство виселило його вдарує.

ПЛАНИ НА „РЕВІНДИКАЦІЮ ДУШ“.

Підчас останніх загальних зборів львівського „Заєвья“ представник Станислава накинувся на греко-кат. церкву, мовляв, при її допомозі українці заснилювали 1,200,000 поляків. „Ці душі треба й мусить ся ревіндивувати“ — викрикував „заєвьяк“.

АМЕРИКА ПРИГЛЯДАЄТЬСЯ ДО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ПРАГА. — Джордж Ф. Кенен, перший секретар посольства Злучених Держав у Празі, перебуває в Карпатській Україні, обіждує край і приглядається до відносин.

ЗАНЕПОКОЄННЯ КАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ.

БЕРЛІН. — Урядові німецькі кола подають, що Німеччина й Італія вирішили границі між Чехословаччиною і Мадярщиною, які зобов'язались прийняти рішення без застережень. Супроти цього Італія і Німеччина занепокоєні тим, що тепер діється на тій границі. І тому спільно звернулися до Праги, щоб дістати точні інформації щодо пограничних сутичок, які в останніх часах перемінялись у бої. Подано далі, що ті сутички „денервують“ Берлін і Рим. І тому будуть негайно пороблені заходи, щоб запанував спокій.

ЛІКВІДУЮТЬ „ІНЦИДЕНТИ“.

ХУСТ. — Представники Чехословаччини і Мадярщини прийняли точку, що мають привести до замирення і ліквідування таких кривавих випадків, як ті, що мали місце біля Мукачева. Обі сторони погодилися створити неутральну смугу, яка буде опорожнена в середу. Вимінено також полонених. Невтральна смуга матиме на цілі відгородити Карпатську Україну від Мадярщини.

ДЕМОНСТРУЮТЬ.

ХУСТ. — У зв'язку з мадярськими провокаціями біля Мукачева відбулася в місті Севлюші велика демонстрація населення, підчас якої демонструючи вибили вікна в польським консуляті.

НАПРУЖЕННЯ НЕ ЗЛІКВІДОВАНЕ.

БУДАПЕШТ. — Мадярський посол з Праги перебуває у Будапешті й не вертається на своє місце. Це має бути протест Мадярщини на криваві сутички на границі Мадярщини і Чехословаччини. Є поголоска, що вибирається до Берліну міністер заграничних справ, щоб там остаточно поладнати справу відношення Карпатської України і Німеччини до Мадярщини.

ПОЛЬЩА ХВАЛИТЬ ГІТЛЕРА.

ВАРШАВА. — Вся польська преса відразу змінила фронт супроти Німеччини. Пише, що нема чого боятися німецьких плянів щодо Великої України, бо це пляни далекої будучини, якщо вони взагалі існують. Далі преса підкреслює, що Гітлер приймав польського міністра заграничних справ, Бека, „з надзвичайною ширістю“.

БУДЕ ПО ДАВНЬОМУ.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає, що „на шляху польсько-німецького замирення нема таких неможливих труднощів, яких не можна би подолати“. І тому відносини між Німеччиною і Польщею будуть знову такі, як тому п'ять років, себто приязні.

ПРОТИ СІЧОВИКІВ.

ВАРШАВА. — Польська преса й польська пресоа агенція виносять бої під Мукачевом в такий спосіб, що Карпатська Україна не може існувати та що „людність у ній „душиться““. А особливо душаться „січовики“. І це ті останні роблять випадки на мадярську територію. Притому польська преса підкреслює, що ті січовики це „напливовий елемент“, даючи тим до пізнання, що це ті, які втікають з українських земель під Польщу, а яких польська преса називає „терористами“.

ТАКИ ВИНОВАТА НІМЕЧЧИНА.

БУДАПЕШТ. — Перший раз вийшла така заява з урядового місця. Сказано твердо, що тим, що викликає і підпиряє неспокої на границі між Чехословаччиною і Мадярщиною, є Німеччина.

НОВІ „ВІСТІ“ ПРО ГІТЛЕРА Й УКРАЇНУ.

БЕРЛІН. — Тому, що нема в урядовім комунікаті ніякої згадки про те, що була яка мова між Гітлером і Беком у справі України, далі кружляють різномордні сплетні. Між іншим подають, що Гітлер запропонував Бекові союз Польщі з Німеччиною. Піддав, що згодиться на те, щоб створити в Карпатській Україні і українських земель у Польщі й під Советами одну державу, яка входила б у склад польської республіки як автономна одиниця. При цьому малаб Німеччина мати з Україною тісні економічні зв'язки, в подібний спосіб, як це є тепер з Чехословаччиною.

РІБЕНТРОП ПОІДЕ ДО ВАРШАВИ.

ВАРШАВА. — Польська преса подає, що незабаром відвідає Варшаву німецький міністер заграничних справ, Рібентроп, а тоді виясняться ще ближче польсько-німецькі взаємини.

"VOVOBA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакції не відповідає.
Tel. „Сво-ода“: BERGEN 4-0237. — Tel. У. Н. Соколу: BERGEN 4-1016.
4-0807.
Address: "VOVOBA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКАРПАТТЯ В НЕБЕЗПЕЦІ

Нова границя між Мадярщиною й Чехословаччиною, а властиво Карпатською Україною, не втихає. Не минає день, щоб на ній не було якихось сутичок між військами й неправильними озброєними людьми. Говорять донесення про безправні переходи границі, про стрілянину по через границю, ба навіть про бомбардування спокійних сіл і міст. Падають трупи жовнів; жандармів і не беручого в подіях участі населення. Потім жертви сутичок поховують з парадом, причому, звичайно, промовці підбехтють людські почуття обурення.

Хто є агресивною стороною в цій ситуації, можемо легко догадатися. Звісно, що той думає, що він у теперішній ситуації може собі цю тактикою більше здобути. Мадярська пропаганда представляє справу, немовби напасниками були Чехословаччина й Карпатська Україна, але події показують по-над усякий сумнів на Мадярщину. Мадярщина недоволена віденським рішенням, дарма, що воно віддало їй територію, які за національним складом населення їй не повинні належати. Не дивлячися на те, що вона думає, що їй повинно належати все, що колись належало до „мадярської корони“, отже передовсім уся Карпатська Україна про польську границю. Все менше від цього мадярські націоналісти вважають кривдою мадярського народу.

Щоби добути для себе решту Карпатської України, Мадярщина поведе спеціальну кампанію непокої, щоби доказати, що нова границя не є ніякою границею, себто межею, по черз яку сусіди можуть жити в мирній згоді. Вона хоче доказати, що на цій новій границі не може бути ні згоди ні спокою. В цей спосіб вона хоче довести до почуття в Європі, що ця границя грозить мирові, що через неї мир може бути кожної хвили заколочений.

Мадярщина грає на нагоду: адже в Європі може трапитися така ситуація, що ніхто з сильних не захоче протестувати проти загарбання Карпатської України, як трапилися подібна ситуація, коли Німеччина забирала Австрію, а Польща Тешин. Своєю завзятою агітацією Мадярщина показує, що вона не дасться нікому приєднати на свій бік, поки не задоволять її домагання щодо Закарпаття.

Мадярщину підтримує й словами й ділами Польща. Щоби представити світові, що нова границя не є добра, що вона непевна, неспокійна, Польща концентрує війська на границі. Така концентрація сама собою є вже порушенням миру, бо можемо собі представити, як живе населенню на Закарпатті, коли над його границями концентрують війська й цивільні банди дві держави.

Ситуація для Закарпаття дуже трудна й українська імміграція в Америці повинна це взяти під увагу. Нам треба напружити всі свої сили, щоби не дати ніякої допомоги для цих мадярсько-польських зазіхань та щоби врятувати принаймні таку обкоєну територію для свободного розвою народу Закарпаття, яка вийшла з віденського рішення.

Боронім наш здобуток: „Карпатську Україну“

(Надіслана стаття).

Карпатська Україна зістала виразом арбітражного суду у Відні пообтінана так, що втратила шість частину свого простору і біля сто тисяч людності. Зате стала вона майже чисто українською, бо має біля 80% самих українців. Вправді, втратила три найбільші міста: Ужгород, Мукачів та Берегове, але звільнилася від численного, жидівського населення, яке все тягнуло до Мадярщини.

Хоч понесли втрати, наші браття закарпатці цілком не втрачають бадьорого настрою і стараються добре загосподарувати у новій столиці Хусті (або Густі). Перенесли вони туди свої уряди, а що це місто докищо невелике, то школи і менше важні інституції переселили в інші містечка, що тепер завітуть новою красою. Грозить небезпека, що втратять вони і Севлюш з дуже плодотворною округою, але в тім випадку удалося прем'єрові д-рові Волошині врятувати щасливо це місто, що є недалеко від Хусту.

Найважливішим кроком, що зробила карпатськоукраїнська влада, є зміна дотеперішньої назви „Підкарпатська Русь“ на „Карпатська Україна“. Д-р Волошин заявив представникові пресової агенції Аваса в справі цієї зміни таке:

„Ухвалена нами постанова кладе край усяким сумнівам. Наша мова, наші думки і наші почуття є українські. У стійності в 1918 році назва „Підкарпатська Русь“, давала невірну картину справжнього етнографічного обличчя нашої країни“.

Но! Нарешті сталося те, чого собі бажали мільйони свідомих українців! Та ніхто не повірив би, як та назва розлютила наших „найсердечейших“ Львівських „Век Нови“, згадавши за цю нову назву так розкричався, що аж сам польський прокуратор мусів сконфискувати деякі виводи. „Век Нови“ загрозив, що „в справе Підкарпатської Русі бендемі неублагальні!“ „Комар“ намаював такого закукуріченого панка з „Веком Новим“ у руці та підписом: „Я бендемі неублагальні!“ Але перед тим панком став собі наш дядько і, випутивши на нього — вибачайте — задню часті тіла,

— каже: „А хтож тебе, панцю, буде благувати?“ Але наші „приятелі“ стали й справді „неублагальні“, бо не можуть погодитися з доканими фактами, стараються на всі можливі способи оплюгавлювати цей край, виказувати його нежиттєздатність, а особливо брехати на нього, що там вічні неспокої і т. інше. Зрештою як „Век Нови“ так і його колеги потішаються тим, що „Пшилончене Русі пшикарпатській до Венгер ест тилько квестіон часу“. Але в „Роботник“-у пише якийсь Ельмер таке: „З урядових і півурядових заяв виходить, що мадярський уряд взагалі не виступав перед віденським роземним судом з домаганням прилучити шлу Закарпатську Русь до Мадярщини і що навіть не пропонував своїм протекторам — суддям, щоби перевели плебісцит у Закарпатській Русі“.

Видно отже, що прилучення цілої Закарпатської України до Мадярщини лежало радше в інтересі польських „братанків“ ніж в інтересі самої Мадярщини, яка правдоподібно відложила собі такі домагання на пізніше. Бо що і вона рада би і решту Закарпаття дістати в свої лаби — то річ певна. Але покищо мусіла во-

на числитися з засадою Гітлера, що територія кожного народу має бути свободна і не підлягати другому народові. На це згодилася Італія, а що признала Ужгород та Мукачів мадьярам — то цьому винні жиди, що в 1910 р. підчас конскрипції позапиеували себе мадьярами, а не жидями. Бо ця конскрипція заважила у Відні.

Клим Обух.

Стерти ознаки старого режиму

Цілий світ знає, що старий несправедливий режим старої Чехословаччини ганебно провалився. Цілий світ знає, що на тлі колишньої нещасної наших „найсердечейших“ Львівських „Век Нови“, згадавши за цю нову назву так розкричався, що аж сам польський прокуратор мусів сконфискувати деякі виводи. „Век Нови“ загрозив, що „в справе Підкарпатської Русі бендемі неублагальні!“ „Комар“ намаював такого закукуріченого панка з „Веком Новим“ у руці та підписом: „Я бендемі неублагальні!“ Але перед тим панком став собі наш дядько і, випутивши на нього — вибачайте — задню часті тіла,

на числитися з засадою Гітлера, що територія кожного народу має бути свободна і не підлягати другому народові. На це згодилася Італія, а що признала Ужгород та Мукачів мадьярам — то цьому винні жиди, що в 1910 р. підчас конскрипції позапиеували себе мадьярами, а не жидями. Бо ця конскрипція заважила у Відні.

Карпатській Україні гроить іще далі небезпека. На цю небезпеку звертає увагу наших американських українців ще з початком березня 1938 р. Хто не вірить — найперечитає мою статтю „Торг за Карпатську Україну“. Про ту небезпеку писав я більше разів і в „Свободі“ і в декотрих інших українських часописах, ззиваючи до організації „Січового Легіону для оборони Закарпатської України“. Тій небезпеці треба протиділати. Знаємо, що українці в Америці зачали видавати книжки про Закарпаття, що вже мають там якусь пресою бюро та ведуть якусь акцію, про яку тут мало знаємо. Також знаємо про висилку делегата, що був в Європі, але відчувалося, що того всього замало. Бо тут треба планової, постійної й систематичної праці. Треба книжок і брошур чужими мовами. Треба зробити те, чого не може зробити Рідний Край. Треба відбивати ті всі брехні, якими засипують наші вороги світ, щоби придавити українську справу і зліквідувати Карпатську Україну.

Клим Обух.

на числитися з засадою Гітлера, що територія кожного народу має бути свободна і не підлягати другому народові. На це згодилася Італія, а що признала Ужгород та Мукачів мадьярам — то цьому винні жиди, що в 1910 р. підчас конскрипції позапиеували себе мадьярами, а не жидями. Бо ця конскрипція заважила у Відні.

Отже річ у тому, що багато між тими, на яких приходиться нам сьогодні нарікати, є типи старого фальшивого духа, люди мрій скрахованих чеських політиків, які зо своїми ворожими іншим національностям намірами так ганебно провалилися.

Якщо до остаточного застановлення урядувати чеською мовою в Карпатській Україні ще є три місяці, то це не означає, що до того часу можна спокійно урядувати по чеськи. Де тільки є найменша можливість (а таку про добрий волі в кожному уряді можна було б знати), то негайно мусять урядувати нашою мовою. Домагаємося, щоб наші громадяни вже відразу діставали урядові листи, пи-

сані виключно українською мовою. Домагаємося, щоб чеські урядовці з нашими людьми говорили виключно нашою мовою. Ко- му так не хочеться, може йти собі туди, де не треба нашої мови знати.

Наше громадянство закликаємо, щоб не терпіло того, щоб хтось у наших урядах говорив до нього чужою мовою. Кожний має право домагати- тись того. Закликаємо всіх наших громадян, що допусе до яких би то не було урядів, щоб писав тільки по українськи, себто нашою урядовою мовою. Також хто відвідує уряди, має тільки по українськи говорити.

Українська держава, українська влада і тільки українська мова в Карпатській Україні. — „Нова Свобода“).

Лебедина пісня міністра Едмунда Бачинського

(Лист із Праги).

1. грудня 1938 р. д-р Е. Бачинський, бувший міністр Карпатської України, мав у Празі промову перед добірим чеським товариством про „Нову Карпатську Русь“. Хто такий д-р Бачинський? Він каже, що він „руський“. Довгий час він був у Карпатській Україні підпорою режиму чеської аграрної партії, хоч перед тим був в Угорщині, бо не хотів покидати Будапешту і йти в невідомий Прагу. Але прибувши в Чехословаччину, п. Бачинський скоро зорієнтувався, що і як, і став незабаром сенатором від аграрної партії з Карпатської України. Сен. Бачинський відомий, як людина спокійної вдачі: він не любить, щоб йому громадські справи перебивали сон. А таких дрімливих „рутенців“ декому тільки й треба! Поки такі „патріоти на печі“ сплять, можна в їх імені робити все, чого душа забажається.

Так вбрався пан сенатор Бачинський закінчити свій „красний живот“ у славі й пошані у своїх і чужих, коли ось несподівано політичні події перевернули все дотори дном. На Карпатах почалася українська революція! Обставини йшли так швидко, що Бачинський і не схаменувся, коли опинився на міністерському кріслі, в початку під головуванням Бродія, а потім під проводом Августина Волошина. Під Бродієм п. Бачинський сидів тихо, але проти Волошина і Ревая почав вести боротьбу. Саме 1. грудня ця боротьба скенчалася тим, що Бачинський перестав-бути міністром Карпатської України. Тому він вважав за свою повинність проливати „крокодильчі сльози“ перед своїми однопартійниками — чеськими аграрниками.

Коби записати стенографічно промову п. Бачинського, то кожний сказав би, що то найгостріший акт обвинувачення проти москвофільського руху, якого учасником був і п. Бачинський. Але ця промова дає матеріал також проти злочинної легковажності чеських провідних політиків, що гралися з москвофільським вогнем. Уже на початку своєї дуже безладної промови, пересипаної такими „прикрасами“, як „прошу вас“ або „як ся каже“ (майже в кожному реченні), п. Бачинський навіз імена десятків москвофілів у Карпатській Україні, які пішли на мадярську службу і наплювали на своє „словянство“: Фенчик, Бродій, Демко, Дураш, Фельдеші, Попович і товариство. Про Бродія, мадярського плаченого агента, п. Бачинський заявив, що той свого часу діставав гроші та кожні із Німеччини! Цікаву пригоду оповів Бачинський, що він мав з відомим Геровським. Геровського в осени 1938 р. приймав як свого при-

ятеля, д-р Годжа, тодішній голова чехословачького уряду. Але Геровський, „руський на 100 відсотків“, добре впалятив Годжі за приятельство: він після арешту Бродія виїхав із Чехословаччини й отверто заявив перед цілим світом, що Карпатську Україну треба прилучити до Мадярщини!...

„Хто міг би повірити, — казав п. Бачинський, — щоб Геровський, внук Адольфа Добрянського, зробився плаченим мадярським агентом!?“ При цій нагоді Бачинський оповідав, що Геровський усяким способом перекопував його, щоб він не йхав у Німеччину до Рібентропа. Цей спритний мадярський агент доказував Бачинському, що то буде ганьба, коли карпатські русини шукатимуть допомоги для себе у німів... Здавалосяб, що після цього ганебного краху москвофільського табору, який опинився на службі найтяжчого ворога нашої нації, п. Бачинський визнає свою помилку і піде щиро й чесно працювати на українській народній ниві. Та п. Бачинський не з того тіста зроблений. Він уважав за свою повинність плакати перед чехами, що, мовляв, уряд Волошина був призначений „на нещастя для Підкарпатської Русі“, що на Карпатській Україні є 80 відсотків „руських“, а тільки мала частина тих, що звуть себе українцями. „Я не можу змінити (зрадити) підкарпатський руський народ“, ці слова, кажуть, сказав Бачинський мін. Реваяві, коли той у Празі, при останнім побаченні, перекопував його, щоб покинув москвофільство і став на ґрунті українським. В своїй промові п. Бачинський виливав жалі над тим, що, мовляв, у Карпатській Україні шаліє „український тероризм“, що там січовики мучать москвофілів і навіть переслідують православних... Сам п. Бачинський заявляв, що боїться йхати до дому в Карпатську Україну, щоб не попасти в концентраційний табір. Тому він сказав, що хоче в Чехії мати „спокійний живот“, „забезпечити покой“ на старі літа...

Це зміст промови рутенського політика. Чиж диво, що з цим паном провідні діячі Карпатської України не хотять мати нічого спільного?

Т. У.

СПРАВЛЕННЯ.

Перший Український Симфонічний Концерт у Нью-Йорку. В новинці, яка була подана в „Свободі“ про цей концерт, має бути, що оркестра складалася з 84 музикантів, а хор з 40 співаків. С. Шмідт — це віолончеліст, а не скрипак, як було помилково подано.

ГУЦУЛЬСЬКА РЕПУБЛІКА

(Двацятьліття ясінького зриву 1918—1919. р.).

(2)

Для наступу на Ясіня призначили Святий Вечір. Тому, що починалося українське Різдво, гуцулів, які служили у мадярській народній гвардії, розпустили до дому. На Святий Вечір, як і всюди на українських землях, молоді ходили колядувати і на Закарпатті від хати до хати, тому ніхто не підозрівав нічого в цьому, що гуртки гуцулів ходили від оселі до оселі, скріплялися новими добровольцями та збиралися при границі, озброєні замість колядницьких мирних причандалів — рушницями.

Влада Західної України справді додержала обітницю і в ніч приїхали до Вороненки, найближчої залізничної станції до галицького боці, шість старшин і яких трицяць вояків-добровольців із двома скорострілами та з муніцією.

Гуцули, які також перейшли границю, прийшли до поїзду, в якому були українські старшини, а вночі в 3. годині приїхали до Земіру. Обсадили залізничну станцію, жандармів і фінансову сторожу роззброїли, а головний військовий відділ йхав без перешкоди поїздом далі на стачію в Ясіні. І цю стачію обсадили без перешкоди. Потім менший відділ гуцулів відіслали до Кеселева, щоб заняв і тамошню стачію та охоронював Ясіня перед можливим нападом від сторони Рахова, а більший відділ напав на військові баракки та без вистрілу роззброїв мадярську залозу.

ЯСІНЯ У РУКАХ ГУЦУЛІВ.

Невдача переговорів у Мармороській Сиготі.

На другий день рано замаєв у Ясіні жовто-блакитний прапор і проголосили злуку з Західною Україною. Між гуцулами запанувала радість, мадьяри та жиди прийняли цю подію з резигнацією та пасивністю.

Добича, що впала гуцулам у руки, була доволі велика. Забрали яких тисячу крісів-манліхерів, шість скорострілів, великі засоби амуніції, два поїзди з льокомотивами та всьду українське, зове жамі мадьяризований, повідомив про положення жупана Сомбрія в Мармороській Сиготі. Та жупан сам не знав, що почати,

Деякі з полонених наслідком недостаточного нагляду самі втекли гірськими стежками до Рахова, частину їх відіслали гуцули на Алішинець до Брустуру, щоби відси передісталися до Мадярщини, а частину відпустили до Рахова, як обіцяли, що вже більше не виступлять зо зброєю в руках.

Мадьяри тієї обіцянки не додержали, навпаки, стали зараз організуватися в Рахові під командою мадярських старшин тамошньої залози з тамошніми німечькими кольтоністами, т. зв. „ціпсерами“. Обсадили Устеріки, щое наче ключем до Рахова, відки висілали свої стежі та йпигувні угору до Ясіня.

Та й гуцули не дармували, обсадили кордон, устали стійки в Кеселеві коло Шешова напроти Богдана, а в Могилах напроти Брустура, щоби так забезпечити перед ненадінним нападом.

У Рахові, де зішлись мадярські утікачі, настав переполох із перших хвилях ніхто не знав, що діяти. Тодішній головний мадярський командант Тівадар, сам із роду українське, зове жамі мадьяризований, повідомив про положення жупана Сомбрія в Мармороській Сиготі. Та жупан сам не знав, що почати,

зажадав приказів із Будапешту. Однак там не мали на такі справи доволі часу, бо і в мадярській столиці настало вже було безголова, а влада не мала доволі вірних відділів, щоби здавити цей новий народний рух.

Тому поручила жупанові, щоби старався спір поладити мирним шляхом і обіцянками, якнайширшої автономії, коби тільки зберегти цілість мадярської держави. У висліді того жупан Сомбрій поручив Тівадарові переговорювати з ясінькими представниками. Та гуцули не довіряли мадьярам, які вже їх стількі разів ошукали, тому взагалі не хотіли переговорювати. Так то Тівадар не осягнув нічого більшого, як лише те, що обіцяли вислати до Мармороського Сиготу делегацію з 6 членів, коли й забезпечена буде незайманість і ця делегація мала вести дальші безпосередні переговори з жупаном.

(Дальше буде).

На селі.

До вїтня вбігають вартівники: — Пане начальнику! Громадський дім палиться! Давайте ключі від возівні, добудемо сикаву.

— Подурілисте? Не досить, що громада горить, то ще будете мені сикаву асувати! —

• 3 ДНЯ.

ЗАМІШАННЯ В НАУЦІ.

Президент Колумбійського університету, Ніколас Ботлер, на засіданні 1,000 учених в готелі Вальдорф Асторія в Нью-Йорку, недавно сказав, що на нинішнє світове замішання, що існує в політиці, економіці, релігії та загальному в суспільній житті, знайти можуть тільки вчені. Так, як вони приступляють холоднокровно, науково, безпристрасно і цілком всесторонньо до своїх наукових ескпериментів в лабораторіях, таксамо вони мусять приступити до нинішніх суспільних недомогань і знайти на них лік. Світ очікує цього від учених, говорив Ботлер. Тому учені мусять випробувати це своє історичне завдання.

ГАРАЗД, АЛЕ...

Дуже мудрі слова. Але рівночасно з ними словами один з інших вчених, професор Біркгоф, перед тим самим збором кілька годин пізніше сказав, що в основі всякої науки такі мусять бути чуттєвий чинник — віра. Він сказав, що навіть у своїх рахункових обчисленнях він не може покладатися виключно на числа, хочби як добре вони були помножені чи додані, а мусить в остаточнім результаті мати віру в це, що робить. А віра, ми знаємо, це ірраціональне, нерозумове, а тимсамим ненаукове поняття.

Отож як погодити ті слова з словами Біркгофа?

ДАЛЬШІ ВИВОДИ БІРКГОФА.

Біркгоф далі говорив, що в усіх наукових дослідах рішають три чинники, однаково важні і взаємно від себе залежні. Ці чинники є: інтуїція, розум і віра. Інтуїція це поняття, яке дотепер також іще не просліджене й воно має релігійний підклад. Це голос в нашій душі, який походить з якоїсь невідомої інтелігенції, а який без подавання яких-небудь розумових причин говорить нам, куди йти, та робити такі, а не інші висновки. Вчений мусить мати ту інтуїцію. Далі, само собою зрозуміле, він мусить мати й розум, щоб перевірити ту інтуїцію і доказати її слушністю об'єктивними фактами. А понад усе він мусить мати святу віру до тої інтуїції і до своєї роботи. Бо доказати щось науково не раз забирає довгі літа мольної праці.

ЯК ВЧЕНІ ДОХОДИЛИ ДО СВОГО.

Біркгоф наводив, що відомий вчений електричних наук, Фарадей, винайшов засаду динама тільки тому, що релігійно вірив, що таке можна знайти. В подібний спосіб підходив до своєї справи винахідник „теорії кванту“, Макс Планк, а навіть Айнштайн. До того можна додати, що навіть відомий творець економічного матеріалізму, Карло Маркс, поклав своє твердження матеріалістичного розвою людства на основі здогаду, інтуїції, ще як був молодим чоловіком. А щойно двадцять літ пізніше, працюючи довгі літа над тим здогадом, йому вдалося його довести сво-

ім науковим твором „Капітал“.

РІВНІ БІРКГОФА.

Біркгоф сказав, що в науці є п'ять рівнів, які повинні стояти все на тій самій площині: математичний, біологічний, психологічний і соціальний. Не треба вивиняти одного рівня понад другий; не треба життя занадто зводити до рахунку, чи до живучості, чи до ума, чи до суспільності як цілості. Бо тоді ми затрачуємо змисл пропорції. Коли хтось, наприклад, справив занадто розглядає під кутом природи і матерії, то він мусить набратися матеріалістичного світогляду, говорив Біркгоф. Подібне станеться, коли ми розглядатимемо цілість життя під кутом тільки рахунку, життєвості, душі, чи суспільного життя. Між тими рівнями мусить бути рівновага.

ЧИ МОЖЕ НАУКА РІШАТИ СУСПІЛЬНІ СПРАВИ?

А коли це правда, що сказав Біркгоф, то не правда те, що сказав Ботлер. Бо тоді не можна розглядати світу під стислим науковим кутом, та не можна доручати керування всіх ділянок життя стислим наукам. Просто тому не можна, бо таких „стислих наук“ на світі нема. Все опирається на вірі: і два рази два є чотири — залежить від віри, і круглість землі, і соняшна система, і соціалізм, і комунізм, і націоналізм, і фашизм, і диктатура, і демократія. Йде про те, хто в що більше вірить та вміє це краще „науково“ в'яснити аргументами.

Та, поставивши в тих аргументових змаганнях по однім боці Ботлера, а по другім Гітлера, Сталіна, чи якогось іншого чисто політичного провідника, то цілком певно, що в політичних справах вони побють своїми аргументами і своєю вірою до своїх політичних напрямків не лиш Ботлера, але всіх учених стислих наук докупі. Бо в тих ділах вони є експерти, так як учені є експерти в своїх ділах.

Одного політичного провідника може усунути від влади лиш другий політичний провідник, розумніший і ідейніший.

ІОНГСТАВН, О., І ОКОЛИЦІ!

Подается до відома, що спільними силами організованого жіноцтва і діючої при укр. прав. громаді цього року відбудеться ЖАЛІБНА АКАДЕМІЯ в честь ОЛЬГИ БАСАРАБ, як було проголошено 19. лютого, а в неділю, 5. лютого (февруара) ц.р., бо на 19. припадають запуски, а на 12. буде в нас День Союзу Батька. Академія відбудеться в салі укр. прав. громади при Россеї і Беллвіста вул., в 7. ввечір. В програму входять три хори: жіночий, сестричтв, діючий: Хор Бандурист і діючий. Сестричтво наше в цей вечір буде мати спеціальну програму офіційного свого відриття як відділу ОДВУ (Червоного Хреста). Проситись в цей вечір всі громади і організації стриматись з урядженням підприємств, а прибути на оці подвійні торжества. Спеціально запрошується до участі відділи ОДВУ і МУН. бо поки Басараб була членом УВО і обов'язком членів ОДВУ, МУН і ЧХ. таку академію уряджувати та своєю присутністю шанувати цю нашу Героїню. Заряд Сестричтва і відділу ОДВУ-ЧХ: Марія Лінніська, Агафія Конишан, Марія Гальчишан.

ПОВІДОМЛЕННЯ ВІД КНИГАРНІ „СВОБОДИ“.

Календар „Просвіта“, „Золотий Колос“ і „Червона Калина“ вже вичерпані. Ще можна замовити „Календар Кришні“ (50 ц.) і „Календарі Батьківщини“ 40 ц.).

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

3 місцевої громадської роботи.

За останніх пару літ в нашій громаді помітне оживлення на громадській народній ниві. Були в нас колись часи, коли ще не було народних домів. Тоді заледви два, або три рази в рік якесь товариство спромоглось щонебудь влаштувати. Звичайно нарікали, що нема місця. По части це була правда. Нині Рошестер гордиться аж трьома Народними Домами. Крім того є ще церковна гала. Всі три будинки нові. Церковна гала з них усіх найбільша, і може помістити нараз стільки, що два інші Доми вкупі.

Давно так було, що коли одно товариство щось влаштувало, то просило інші товариства, щоб на той день здержувалися від своїх підприємств. Нині вже не перебірають і нема майже суботи або неділі, щоб щось на гаях не відбувалось. А не раз на всіх трьох гаях рівночасно.

Оживлення пішло з того, що люди, будуючи гали, по части задовжились. А щоб гала могла вдержатись і себе оплачувати треба, щоб пусто не стояла. Для того енергійні люди взялись до праці і повели між собою завзяту конкуренцію, щоб здобути якнайбільше прихильників. Внаслідок того нині можна подібати на різних підприємствах таких людей, котрих перед тим і шнуром не можна було витягнути між люди. З того велика користь для народної справи. З другого боку заряди товариств і Домів стараються урізноманітнити суспільне життя і творять біля себе оркестри, банди, аматорські кружки і т. п.

Крім того маємо в Рошестері також свою українську співачку паню К. Гнатків, яка своїм репертуаром збагачує різні національні українські виступи. Нема майже концерту, чи якого важливого бенкету, на яким не виступала б наша співачка. Посліднім разом вона виступала на церковній галі, на ювілейнім концерті братства св. Йосафата 217 від. У. Н. С. А 28 січня 1939 р. пані Гнатків дає свій власний концерт, про котрий у свій час буде оголошення і повідомлення. Наразі вистарчить згадати, що пані Гнатків на цей концерт обирає найкращі українські пісні і віддасть їх в дійсно мистецькій інтерпретації. А українській громадині та цілі товариства, яких концерти не раз збагачувала своїм співом пані Гнатків, повинні тепер піддержати і концерт, влаштовуваний нашою артисткою.

Громадянин.

ПАСЕИК, Н. ДЖ.

Віче яничарів.

В неділю, 4 грудня ц. р., мали в Пасейку карпатські „Русини“ велике віче. Пішов і я з кількома галицькими українцями послушати, що вони будуть говорити. Прийшли ми і слухаємо промовця, який, як це показалося, був мадярофіл священик Петро Коханник. Він кидався то сюди то туди по сцені, розводив руками немов маяками і гриміхав голосом лаяв українців і Україну; а найбільше лаяв Карпатську Україну і її уряд з о. Волошином на чолі. Аж соромно робилося за нього, бо вживав він у своїй промові таких вульгарних і простецьких виразів на адресу України, яких стидавсяб кожний культурний чоловік.

Але наш яничар у своїй скаженій ненависті до тої рідної ідеї, яку він зрадив, не має погамування. Хай буде все, хай панує мадярський жандарм на українській землі, щоб тільки не свій, щоб не українська ідея. Так і говорив цей мадяронський бесідник, лаючи своїх,

ЮРІЙ ГОРЛІС-ГОРСЬКИЙ

В ОКОЛИЦЯХ ХОЛОДНОГО ЯРУ НАД ДНІПРОМ НА ЧИГРИНЩИНІ.

Існувала в останню революцію СВОБІДНА УКРАЇНСЬКА „РЕСПУБЛІКА“, котрої громадяни боролися під українським прапором проти червоної московської горди аж до 1922. року, даючи цим живий приклад, як невеликим числом, але сильним духом можуть успішно боротися з незрівнянно сильнішим ворогом. ОТСЮ ВЕЛИКУ ПОДІЮ, що стала вже предметом історичних розслідувань та сюжетом поем і драм, автор, що самий був її учасником, уобраз у форму повісті, даючи цим читачеві немов би нагоду брати особисту участь у великопам'ятній боротьбі.

2 ТОМИ — 2 ДОЛЯРИ.

Замовляти у:

„СВОБОДА“

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

а вихваляючи мадярів. Плакав він над Фенциком і над Бродієм, якого арештувала влада за зраду. Говорив, що може той „бідний Бродій“ і згине в тюрмі.

Та, видно, це все прихвиль людей не дуже зворушувало. Бо коли він виголосив проти української резолюції і зажадав від людей, щоб вони за них голосували, то мало хто підніс руку. Це ще більше озлобило яничара. Він посинів із люті і почав ще більше лаяти українців, чи, як він їх згірділо називав, „вікрайців“.

По ній говорили ще кілька мадяронських батюшків, але, маючи приклад з свого попередника, вони вже уникали безпосередніх нападів на українців. Говорив іще редактор „Лемка“ з Нью-Йорку, також москвофіл. Він теж пробував доказувати, що Україні нема. Один з прихвиль українців-галичан попросив слова, але йому не дали. Смішний був і той випадок, що на салі серед присутніх встав росіянин В. Корсаков і, підійшовши до естра-

Присутній націоналіст.

ДІТРОИТ, МІШ.

Вистава картин українського мистця.

Заледви мінає рік, як до Дітройту завітав на сталий побіт молодий український малайр Роман Мараз, а отсе відкрито вже третю виставу його картин. Перша вистава відбулася в другій половині червня

СТАРАННЯМ УКР. МОЛОДІ, ЗОРГАНІЗОВАНОЇ В М. У. Н.

УКРАЇНСЬКУ МАЛАНКУ

В STUYVESANT CASINO, 140 — 2nd AVENUE, NEW YORK, N. Y.

В ПЯТНИЦЮ, 13. СІЧНЯ (JANUARY 13, 1939)

година 8. ввечір.

Товтвмстром буде знаний адвокат п. Михайло Пізнак. Ріжні гарні несподіванки! Контести! Дібрана програма! Танці без перерви! Буфет! Музика Миколи Антона! Вступ тільки 40 центів.

ОДИНОКА ЖІНКА В СЕНАТІ.

Жіночий пол буде представлений у цьому сенаті панною Гаті В. Каровой, сенаторкою зо стейту Арканзо. Її вибрано ще 1932. року на місце її покійного чоловіка. З нею розмовляє Джозеф О'Магоні, сенатор з Вайомінгу.

3 МУЗИКИ

ДАЛЬШІ ТРИКОМФАЛЬНІ ВИСТУПИ М. ГОЛИНСЬКОГО.

The Fort William Daily Times - Journal, December 28, 1938, подає широку рецензію з виступу українського оперового співака Михайла Голінського в Форт Вільям, Онтеріо, Канада. Рецензент пише, що, послухавши співу Голінського, треба тільки дивуватись, як це сталося, що такої величї співак досі не виступав в Америці. Далі стверджує, що все те, що писано про спів Голінського з найбільшими похвалями, є дійсною правдою. Його геніальний спів відбивався на обличчях усіх співаків. Це кожний міг завважити. Публіка раз-у-раз домагалася нових пісень і наддаків. Не диво, бо спів був чудовий, а крім цього в тих піснях грав на почуваннях слухачів як музик на гарфі.

The Evening Telegram, Toronto, December 31, 1938, помістив обширну рецензію Едварда В. Водсона, в якій критик порівнює спів Михайла Голінського з співом ткачів Ленкашір в Англії. Він підкреслює, що п. Голінський це співак з великою культурою і співацьким артистичним вишколенням. Очевидно, що цього всього не мають ткачі-співаки в Ленкашір. Але зате вони мають — душу. І то таку, що як співають, то цілком забувають за себе і за цілий світ. І тим так захоплюють слухачів. Ось так співає і Михайло Голінський. Культура його голосу не відбрала його співові широти. Тому його пісні віддають те, що повинні віддати: найглибші почування людини і нації без зайвої режиски. Виходять на яв болі й радощі, не як замовлені, а як — природні почування. Так співають ткачі в Ленкашір. І так співав М. Голінський українські пісні. Не давав про ефекти, про які звичайно так дбають „оперові сензациї“, але прирдержувався вірно, широко й чесно тексту. Яка пісня, такий нарід. Це є вічна правда. Такою є пісня українська, яким є український нарід. Про це перекоує нас спів М. Голінського. І це знаменне, що в чудовій українській пісні подибуємо багато подібного до англійських пісень. Це звучить дивно, бо віками вважали англійців за нарід „немузикальний“. Але визнавали ті, що не прислухувались до тих, що співали в полі чи при варстаті. Та ткачі з Ленкашір перекоують нас, що й англійський нарід вміє співати. Хоч не співає так, як український нарід, бо історія України є інша як історія Англії. Пісні України є повні смутку і радості і правди. А що Голінський віддає їх правдиво, то й у тому є особливий чар його співу.

біжучого року в салі клубу „Скебар“, де молодий артист виставив тридцять дві олійні картини та десять рисунків. Літня пора та скромне оголошення в американській пресі не відідали великого успіху, а однак, на превелике диво, відідали ї велике число американців. Не так численно явились українці. Навіть сам куратор дітройської галерії сказав із захопленням: „Це одна з найкращих вистав, яку я бачив цього року!“

Другу виставу своїх картин, як також відчит про голандського мистця Ван Гога, мав молодий наш адепт мистецтва у бібліотеці „Конлей“ в її аудиторії біля Українського Народного. Дому при вулиці Мартин. Між численними відвідувачами американцями, що захоплювались образами, був також голова публічних бібліотек у Дітройті, комісар Стром, який просив нашого мистця виставити свої картини в саялах головної бібліотеки, призначених для відділу мистецтва, що сповнилося в суботу, 3-го грудня 1938 р.

Роман Мараз родився в селі Космирин, бучачького повіту, в Галичині, 1911 року. По воєнних переживаннях і страхіттях приїхав з родичами до Канади 1925 р. Тут молодий хлопець продовжує свою освіту, вчиться англійської мови, а вкінці записується на відділ малювання в онтарійській академії мистецтва в Торонті. Кінчить його в 1933 році зо ступнем „феловшип“. Слід зазначити, що Роман Мараз походить з родини високо мистецької. Його дід Іван Мараз, роджений на Закарпатті, був визначним малярем, різьбарем і шницаром. Його пращарми ще нині любуються всі ті, що їм лежить на серці рідне мистецтво. Він укінчив академію sztuk у Відні, а довершував свої студії в Італії (Венеція). Замілювання й талант до мистецтва оділичив Роман Мараз по своєму дідові.

Хоч Роман Мараз давно починав Рідний Край і тільки дитячі спогади ваяють його з'Україною, то краса українських картин захоплює відвідувачів. З найбільших українських праць це „Лірик“, „Дівчина в збіжжю“, „Жнива“, „Жінка при вишиванні“. Над „Молитвою“ (яка на погляд ліпідсаного є найвизначнішою картиною) працював зараз по скінченні академії, тому в композиції та стилі помітно академічний вплив. Та як багато ріжняться картини „Дідусь“, „Піонір“, „Мулярі“, „Осіння симфонія“. де видно небуденний оригінальний стиль від перших праць Мараза до останніх, мало що не імпресіоністичних!

Ми віримо, що наш молодий мистець незабаром дасть себе пізнати не тільки американцям, але й ширшим колам українців в Америці та в Рідному Краю. Перед Маразом стелиться світла дорога, на якій ми йому бажаємо якнайкращих успіхів.

О. Лев І. Сембратович.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

Листопадове Свято.

В неділю, 20 листопаду, наша громада при дорозі Кармель віддала пошану тим нашим героям, що боролися за волю Неньки України. По Службі Божій наш п'яток о. Рудакевич відправив панахиду за полеглих Січових Стрільців. Також виголосив зворушливу проповідь і звивав усіх на вечірній концерт. У 7-мій годині вечором почалося в Народнім Домі свято в такому порядку:

Наш хор, відіпівав, кілька стрілецьких пісень. Слідував живий образ, в яким мама надмогилою опдакувала свого сина, що згинув за волю свого народу. Головний бесідник д-р В. Галан з Філадельфії виголосив зворушливу промову. При кінці забрала слово пані Шторгін з Філадельфії і взивала наших жінок ставати до організації з іншими жінками.

Наші жінки зараз по концерті зібралися й обговорили справу заложення Союзу Українок. Гимном „Ще не вмерла України“ закінчено наше свято.

Підчас панахиди і концерту була збірка, яка принесла \$34.65. По відтягненні розходів вислоно через Обеднання нашим інвалідам \$16.75. Зложили: д-р Галан \$5; по \$1: Ю. Худячич, пані Шторгін, пані Пастух, В. Король, М. Власенко, В. Роканків, Е. Процький, П. Дуней, пані Власенко, В. Весоловський, І. Гатала, В. Купер, І. Дерев'яний, М. Горон, М. Власенко; по 50 ц.: І. Панчишин, А. Романюк, Г. Замоїський, Н. Гнатюк, О. Гнатюк, пані Патен, П. Колодчак, В. Матоліч, П. Король, П. Бернатович, Ф. Кравц 55 ц.; П. Пастух 70 ц. Збирали: пані Патен, пані Романюк, пані Ключка, пані Романюк.

Комітет.

РОБІТНИЦІ І АСЕКУРАЦІЯ СТАРИХ ЛІТ

Робітниця на деяких роботах дістають меншу за плату від чоловіків. Але що до бенедитів старих літ, то, за законами соціального забезпечення, жінки забезпечені на таких самих основах як чоловіки. У багатьох випадках робітниця з малими зарплатками мають більші користи від робітників. Хоч вони заробляють менше як чоловіки та працюють коротший період свого життя, їх бенедити відповідно до їх зарплатки є більші, коли взяти на увагу плян асекурації старих літ тих робітників, котрі дістають малу за плату.

Міс Мери В. Дюсон, членка Заряду Соціального Забезпечення, вияснило це питання у своїм донесенні, котре щойно розіслано до опублікування.

М. В. Дюсон надмірно, що „Бенедити не йдуть у слід за кращими заплатками. Ніхто цього не може сказати. Тут важним являється те, що робітниця навіть з дуже малою заплавою може створити собі бенедити старих літ за принципами закону соціального забезпечення, що дасть їй змогу бути від нікого незалежною на старі літа”.

За приклад візьмим дівчину, котра пішла на роботу до крамниці, бюра чи фабрики зараз по скінченні середньої школи і працює там до часу виходу заміж, скажимо п'ять років. Припустім, що вона дістає пересічно по \$15 тижнево впродовж тих п'ятих літ. Хоч вона більше не буде найматись на роботу, то по скінченні 65 року життя вона дістане по \$15.75 місячно, незалежно від її економічного положення. Додавши цю суму до зарплатки або асекурації її мужа, це зробить поважний дохід на старі літа.

Навіть зарплатки за короткогодінну чи принагідну працю загально числяться на рахунок бенедитів старих літ. Наприклад, жінка, виконуючи працю для фабриканта чи конструктора вдома при виробі дитячої ноші, накривав на ліжка, ковдер, вишивок, біжутерії, забавок, фабричних цвѣтів та багато інших річей, підлягає законам соціального за-

безпечення. Багато з них заробляють усього по яких \$200 річно. По десятих роках такої праці жінка діставатиме, як довго буде жити, по \$120 річно, або \$10 місячно, цебто після укінчення 65 року життя. Коли жінка працювала двадцять років, заробляючи пересічно по \$200 річно, то її бенедити старих літ виводитимуть по \$15.89 місячно.

Жінка, котра держиться на роботі певного правильного фаху рік за роком від дівочих літ аж до 65 року життя, створить більші пенсії на свої старі літа, таксамо як чоловік. Наприклад, після тридцятих літ праці, заробляючи пересічно по \$15 тижнево або \$780 річно, її бенедити з осягненням 65 року життя будуть виводити по \$32 місячно, доки буде жити. Коли заробітки будуть по \$25 тижнево тридцять років, то пенсія буде по \$45 місячно, а за \$50 тижнево буде \$63.75 місячно.

Правда, та асекурація не приходить даром. По кількох центів тижнево, а саме по одному центові від кожного заробленого долара тепер і ступневе збільшування кожних три роки до 1949 року, однак не більше як по три центи з долара. Це робітниця такса соціального забезпечення, котру доставляє від робітника працедавець і передає урядові Злучених Держав з такою сумою від себе. Тому, що підприємець платить половину премії, робітник дістає поважні звороти за плянами асекурації старих літ.

Тепер треба порівняти бенедити з такою робітницею. Дівчина, котра заробляє по \$15 тижнево 5 років, почавши від 1 січня 1937 р., виплатить за той час загальну суму \$46.80. Коли вона почне побирати бенедити від 65 року життя і проживе ще десять років, дістаючи по \$15.75 місячно, то загальна сума виведе \$1,890. Це буде більше як сорок разів стільки, скільки вона заплатила титулом премії. На випадок, коли вона не доживе 65 року життя, тоді її родина чи правні спадкоємці дістануть одноразову виплату асекурації в сумі \$136.60, або майже

три рази стільки, скільки виплатила.

Жінка, котра наймається до праці ціле своє життя, дістане багато більше ніж дитина, котра заробляє по \$15 п'ять років. Коли вона заробляла по \$25 тижнево тридцять років, тоді її місячні бенедити з укінченням 65 року життя виводитимуть по \$45; а коли переживе ще десять літ, то за той час побере загально \$5,400. Впрямі, почавши від 1937 року, виведе \$975. Значить, вона дістане п'ять разів більше, як виплатить.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Річні збори Тов. Запорозької Січ, від. 284, відбулися 10 грудня м. р. і вбрано такий уряд на 1939 рік: Дмитро Івашук, голова; Микола Гудима, заст.; Михайло Магач мол., касир; Іван Тимкович, писар; Василь Нишій, заст. писаря; контр. майна: Юрко Чорний, Іван Шурик і Стефан Тимкович; контролери хорих: Михайло Магач ст. і Казимир Петришин; дверник: Стефан Шурик. Наступні збори відбулися в суботу, 14 січня 1939, в год. 7:30 ввечір, в галі У. Н. Дому, 1020 N. 9th St. Зацім новий рік новими членами, то значить ввійшли наші діти або привели свого знайомого на ці збори, а уряд дуже радо запише їх до У. Н. Союзу.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Товариства Вільних Козаків, від. 316, відбулися в четвер, 12 січня, в У. Н. Домі, точно в 8. годині ввечір. Кожний член обов'язково повинен явитись на ці збори, бо є багато справ до порішення. Контрольна комісія дасть справоздання за минулий рік. — В. Іванів, секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 306, відбулися в п'ятницю, 13 січня, в годині 7:30 ввечір, в С. Березі. Присутні всіх членів прибути на згаданий мітинг, бо новий уряд має багато змін і по можливості привільних нових членів. Новий уряд такий: С. Береза, предс.; Микола Знорун, кас.; А. Андришів, секр.; контролери: І. Синешен, К. Паредовська; трості: І. Крохмальний і К. Паредовська. Член, що не прийде на мітинг, буде караний. — А. Андришів, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Річні збори Тов. Союз. від. 304, відбулися в п'ятницю, 13 січня, в парохіальній галі, в 7:30. Є важкі справи до поладження. Було звіт з 1938 року, подання буюшому уряду і передачу новому уряду на 1939 рік. Уряд на 1939 рік є: Андрій Грудак, предс.; І. Грудак, кас.; С. Вавріс, секр. Союзу; І. Поточник, секр. тов.; контр. комісія: І. Вах, І. Гришків; назд. хорих: І. Мизан, А. Корпан; до фінанс: С. Вернейський; до шафран: господар маєтку Т. Костецкий; податки: С. Лещинський. Просимо о прибирання нових членів до Тов. і У. Н. Союзу. — Н. Гнатик, предс.; А. Грудак, кас.; С. Вавріс, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, відбулися 17 грудня 1938. Вибраний уряд такий: предс. Петро Криловський; секр. Іван Бірин; секр. Стефан Саваский; касир Сергій Винарський; заст. предс. Петро Федіневич; заст. кас. Семен Дворецкий; трості Яблонський, Нучка, Дворецкий; контролери хорих: Гайда і Теленяк; контролери книжок: Іван Ількович і Іван Верголок; дверник Михайло Бурин. Місячні збори відбулися в п'ятницю, 13 січня, в годині 7. ввечір, на 345 Main St., Paterson, N. J., Saint Boniface Hall. Просимо всіх членів прийти. — Іван Бірин, секр., 282 East 7th St., Clifton, N. J.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

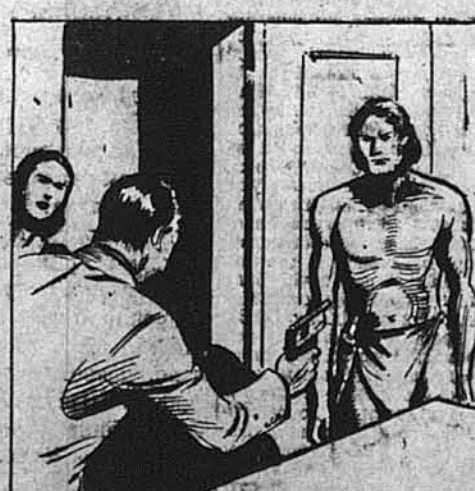
Немов блискавка Тарзан схопив позаду себе Ляля Таска і собі через голову кинув його на землю. Ляль Таск не сподівався цього, бо Тарзан був обернений до нього плечима. А він ніколи не сподівався, що Тарзан схопить його в такий позиції. Удар об землю був такий сильний, що Таск лежав на землі без руху і ніхто не знав, чи він ще живий.

А коли це було зроблене, Тарзан вступив свій віршинний зір в Атана Тома і сказав: „А тепер ти на черзі”. „Зачекай”, благав Том, „поговорім на розум”. „Я не говорю до скрито-вбивників”, відповів грізно Тарзан і додав: „Злочинців я вбиваю”. „Та я цілком не скритовбивник”, почав далі благаєти Том. „Я хотів лиш тебе залякати, щоб ти віддав мапу”.

„Я не маю жадної мапи і ще раз повторюю, що найменшого поняття не маю про „заборонене місто”, відповів твердо Тарзан. „А чого ви там шукаєте?” — почав він тепер сам допитувати, бо справа з „забороненим містом” почала його цікавити. „Ти знаєш добре, чого я хочу в Атарі”, відповів Том. „Я хочу матери всіх діамантів. Чи хочеш іти зо мною, чи проти мене?”

Тарзан здвигнув плечима і відповів: „Я не знаю, про що ти говориш”. „Дуже добре”, заговорив різко Том. „Коли ти не віддаси мені в тій хвиль своїєї мапи, то не лиш ти, але ніхто в світі не буде мати з неї користи”. З тими словами він побіг до своєї камізолі револьвер і викинув ним просто в Тарзана. Знов Тарзан знайшовся в тяжкій положенні.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. М., Князєв, О. — Ця писанина „українця з Малопольськи”, що її номінує „Монитор”, є тільки довозом, як польські газети і польська суспільність орієнтуються в українському житті. Бездонна глупота, тай тільки. Та нам це ніщо не шкодить, отже не маємо потреби тим журитись. Така писанина, дурня й нівняна, для нас смішна. Добре, що вони далі виховуються на такий глупоті. Це тільки прискорює наше визволення.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Запорозької Січ, від. 192, відбулися в п'ятницю, 13 січня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі. Уряд на 1939 рік: К. Довгань, предс.; О. Ангел, заст.; Максим Сухачин, кас.; М. Гось, заст.; М. Поліно, секр.; М. Бурчичкий, заст.; контролери: М. Бундик, В. Брайло й І. Лішншак; наглядачі хорих: К. Лішншак і Ф. Трентіт; трості. Всіх членів просимо прийти на цей мітинг. — М. Поліно, секр.

ГАМТРАМ, МІШ. Місячні збори Тов. Маріяна Пашкевича, від. 94, відбулися в неділю, 15 січня, в 2. годині пополуно в Укр. Хаті, 2240 Грейлінг ул. Було справоздання фінансового секр за цілий рік, як також контрольної комісії. Тому прохання всіх членів прийти на збори і послухати тих всіх справоздань. Просимо дозвільних членів, щоб прийшли на збори і вирішили свої загалі вкладки, бо в противний раз будуть сусепоновані. Урядники на рік 1939 були вибрані як слідує: Предс. Н. Малигалі; заст. предс.: В. Холяка; фінансовий секр. І. Заблоцький; заст. А. Ятара; рек. секр. М. Шаран; заст. В. Крушальницький; касир М. Бабін; заст. Д. Василько; контрольна комісія: П. Сеньків, С. Зола і М. Чубка; наглядачі хорих: С. Холяка, М. Савчук і М. Джумага. — М. Шаран, секр.

НА ФЛОТІ МАНЕВРИ.

З Ньюйорського порту виплили недавно американські військові кораблі на маневри американської флотії. На переді корабель „Сомерс”, на задньому тлі світлин бруклінський міст. На ці маневри вийшли 191 бойових кораблів. На них є 932 літаки. Загально в світі звернули увагу на флот, що маневри американської флотії відбувалися недалеко від місця маневрів французької флотії. Американці кажуть, що це чистий припадок без ніякого значіння, але багато людей у випадковості сумніваються.

ТОЛІДО, О. Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 167, відбулися в неділю, 15 січня, в 2. годині пополуно в Укр. Хаті на Грейлінг вул. в 1. годині пополуно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо уряд і контролери мають злати справоздання за 1938 рік. Довгочасні члени просимо вивірити свій довг за минулий рік. На річних зборах уряд потверджено свій самий за нимом одного контролера. Уряд: Дм. Білик, предс.; П. Пригарський, заст.; І. Крпка, фін. секр.; Н. Триш, рек. секр.; І. Костюк, касир; контролери: М. Сосновський, М. Миськін і М. Фариняк; дозорні хорих: пані Будиль, Дмитришин і Брунцес; до прапорів Синяко і Торопа. — Н. Триш, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. На річних зборах Тов. У. Н. Союзу, від. 292, котрі відбулися 26 грудня 1938 потверджено той сам уряд, що був, а іменом: І. Форіс, предс.; А. Повшок, заст.; Ілія Андрусевич, касир; П. Кізел, секр.; Д. Добришин, помічник секр.; контролери комісії: С. Чорний, Т. Михальчук і К. Михальчук; доглядачі хорих: М. Грін і Марія Фуріс; хорунжі Д. Заточиний і А. Маданіс; дверник В. Шкельний. Збори відбуваються в другу неділю по першій половині кожного місяця. Цього місяця збори відбулися в суботу, 14 січня, в годині 4. пополуно, в Народнім Домі, бо в неділю дим обходять річно. Члени, котрі платять річно або хотілиб платити річно чи лірічно, зовольте заплатити в тім місяці найдалі до 25-го, а найлучше зголоситися до секретаря. Пригадуйте тим членам, котрі довгують за рік 1938, щоб були так добрі і на зборах вивірили свій довг, бо всі чули скільки члени винні до відділу, а так далі годі. Річково подається до відомо, що в 1939 р. будем обходити 30-літній ювілей заснування відділу 292 в Дітройті, а 45-літній заснування У. Н. Союзу. Отож щоб гідно відсвяткувати, хай вже відтепер кожний член подбає, щоб приєднав хоч одного члена по батька-Союзу, його 45-літнього існування. Маєм дістати 45 нових членів в честь відділу 30-літнього існування 30 нових членів, разом 75 нових членів мусимо приєднати в тім році. Отож вже починайте відтепер. Ану хто перший. Поза зборами зі союзними справами голосіться до секретаря: 6415 Perkins, Detroit. — І. Форіс, предс.; П. Кізел, секр.; І. Андрусевич, касир.

ШКАГО, ІЛЛ. Збори Сестринства Благочинства від. 125 відбулися в неділю, 15 січня, в год. 1. сполудня, в парохіальній галі при Окей і Райс ул. Просимо членів приходити точно. — А. Куропас, предс.; Р. Сидорик, кас.; І. Подола, секр.

Рада за три долари.

Старий Моріц Унгтебам, що жив у Нью Йорку, захорував і лінів до лікарів. — Що пете? — питає лікар. — Горівку! — відповідає Моріц. — Скільки на день? — Пів літри. Лікар похитав головою і питає далі. — Як з куренням? — Пять папіросів на годину. — Мусите перестати пити й курити, бо інакше буде зле з вами. Моріц подивився кривим оком на лікаря, взяв капелюх і виходить. Лікар кричить за ним: — Гей, старий, верніться, маєте заплатити мені за пораду три долари. — Ну, чому заплатити? Я вашої ради зовсім не думаю слухати і не плачу.

Добра реклама.

На ярмарку перед шатром стоїть панок і кричить: — Ано, люди, бо зараз не буде. Ходіть подивитися, на різні чуда-дива. Побачите двох близнюків: Максима та Килима. Вони вже старі, але такі подібні до себе, що ніхто не може їх розрізнити. Вони самі себе не розрізняють. Сьогодні Килим хотів обголитися і замісць себе обголив Максима, думаючи, що себе голить...

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж ГРОСЕРІЯ І ДЕЛКА-ТЕСЕН. Власник мусить продати через свій лік і недугу. Добра нагода для молодого парі. Голоситися на адресу: 329 EAST 88th STREET, NEW YORK CITY.

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ
АЛЕКСАНДЕР ХИЛЯК
(ALEXANDER CHYLAK)
233 BROADWAY
Woolworth Bldg., Room 907,
NEW YORK,
Tel.: WO 0th 2-3426

Д-р С. ЧЕРНОВ
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. Аналіз крові для подругого свідчення.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
Gramercy 7-7897
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуговування. X & флюроскоп.

КРАСА!
Щасливі ті, що її посідають. І ви можете добути краси для себе, як що ви зробите собі відповідну причіску. Живіайте однієї з наших „святкових спеціальних” причісок і самі про це переконайтеся.
On Wave \$2.50. Steam Wave \$3.50. Machines Wave \$5.00.
MAY'S BEAUTY SALON, INC.
126 MARKET ST., NEWARK
Проти Бамбергера.
Телефон: MA 2-9773

Д-р ЮРІЯ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛІТВІН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без рикниці, як далеко поза Ньюком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуговує шпир і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удотеркер
заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуговує найкраще.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКС, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2565
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577